

Adana Yüzey Araştırmaları 2004: Kozan

Surveys in Adana - Kozan in 2004

K. Serdar GİRGİNER - Fatih ERHAN

Adana Valiliği ve Türk Tarih Kurumu tarafından desteklenen başkanlığımızdaki bir ekiple 2002 yılında Adana İli Tufanbeyli İlçesi'nde başlattığımız çalışmalarımıza, 2003 yılında Saimbeyli İlçesi'nde ve yine Tufanbeyli'de devam edilmiştir, 2004'de ise Tufanbeyli'de ve Adana'nın Kozan İlçesi'nde çalışılmıştır. Kozan'daki araştırmalarımız bölgede 1988 yılından beri İ.Ü.'den Prof. Dr. M. H. Sayar tarafından yürütülmekte olan epigrafi ve tarihi- coğrafya araştırmaları projesi içinde, arkeoloji literatürüne girmiş olan yerleşmelerde bir veri güncelleştirme yapılması ve höyük tespiti şeklindedir.

Bu projedeki hedeflerimizden birisi, kısmen araştırması yetersiz alanlarda (Tufanbeyli ve Saimbeyli) arkeolojik dokunun kayıt altına alınması, bunun dışında Antik Çukurova ile Adana Ovalarının kuzey, kuzeybatı ve kuzeydoğusunda prehistorik alanlarla birlikte özellikle İ.Ö. II. bin yerleşmelerinin tespit edilmesidir.

14 Eylül-25 Eylül 2004 tarihleri arasında Adana'ya 196 km. uzaklıktaki Tufanbeyli ile 26 Eylül-08 Ekim 2004 tarihleri arasında Adana'nın 70 km. kuzeydoğusunda yer alan Kozan İlçesi'nde 84 köy, 2 belde ve 16 mahalleden oluşan kısmen düzlük alanlarında ve dağlık alanların yamaçlarında çalışılmıştır.

Adana İli-Tufanbeyli İlçesi Çalışmaları

2004 yılı Tufanbeyli'deki çalışmalarında Şar Köyü'nde Roma Dönemi tiyatrosundaki tahribatın devam ettiği ve tiyatro alanına yeni bir evin inşa edildiği gözlemlenmiştir. Bunun dışında Şar Köyü Prehistorik yerleşmesi (Kıçıkırık), Gala Tepe, Yassıpınar Höyük, Bastamba ve Küçük Sarı Fakı Höyük'te tahrip edilme durumları incelenmiştir.

Adana İli-Kozan İlçesi Çalışmaları

Adana-Kozan İlçesi Pekmezci Köyü'nün 1 km. kuzeybatısında Çiriş Tepe, Yassıçalı Köyü'nün güneyindeki Ayriçalı Mevkii ve batıdaki Azılı Mahmut'un Mezarlığı

Our surveys, supported by the Governorate of Adana and the Turkish Historical Society began in 2002 with a team under the author's direction. In 2002, the Tufanbeyli township was surveyed and in 2003, surveys continued in Saimbeyli as well as in Tufanbeyli. In 2004, we surveyed in the Kozan township as well as continuing our work in Saimbeyli. Our work in Kozan comprised data updating at the sites already in the archaeological literature and the identification of mounds (höyüks) within the frame of the epigraphic and historical geographic surveys project conducted by Prof. Dr. M. H. Sayar of Istanbul University from 1988.

Amongst the aims of our project are to register the archaeological sites in the less surveyed areas (Tufanbeyli and Saimbeyli), as well as to identify the prehistoric sites, especially the settlements of the 2nd millennium BC that are located to north, northwest and northeast of the ancient Çukurova and Adana plains.

Our surveys covered Tufanbeyli, 196 km from Adana, from the 14th to 25th of September 2004 and then, from the 26th of September to the 8th of October, we surveyed over 84 villages, two districts in the township and 16 quarters of Kozan city, that is located 70 km northeast of Adana in an area partially flat and partially on the slopes of mountains.

Work in the Tufanbeyli Township

During our surveys in 2004, it was observed that the destruction of the Roman theatre in Şar village has continued and a new house was built upon it. Further, we noted destruction of the prehistoric settlement of Şar village (Kıçıkırık), of Gala Tepe, of Yassıpınar Höyük, of Bastamba and of Küçük Sarı Fakı Höyük.

Work in the Kozan Township

We continued our research at Çiriş Tepe, 1 km northwest of Pekmezci village; of the Ayriçalı area to the

Res. 1 / Fig. 1

Mevkii, Alapınar Köyü'nün merkezinde M. Seton-Williams tarafından tespit edilen Alapınar Höyük, Faydalı Köyü'nün güneybatısında yer alan ve aynı araştırmacı tarafından literatüre kaydedilen Çukurköprü, aynı köy sınırları içinde Faydalı Höyük I ve II, Hacıbeyli Kasabası'nın doğusunda yer alan Kanlı Höyük, Hamam Köyü'nün güneybatısındaki M. Seton-Williams'ın bahsettiği Tılan Höyük (Res. 1), İdem Köyü Ortaköy Mahallesi sınırları içerisinde yer alan ve aynı araştırmacı tarafından gezilen Tırmıl (Tarmıl) Höyük (Res. 2), Tepecikören Köyü'nün kuzeybatısında yer alan Eski Köy Yeri ya da Tepecikören Mevkii, Konak-Turunçlu ve Karacaören Köyleri'nde, Bağtepe Köyü'nün kuzeyindeki Sonören, Aydın Köyü'nün kuzeydoğusundaki Kesme Tepe, Kuyuluk Köyü'nün güneydoğusundaki Höyük ve Hanyeri, Eskikabasakal Köyü'nün güneydoğusundaki Maltepesi, Güneri Köyü'nün kuzeyinden başlayan yerleşme alanlarından Tezik Mevkii, Yeniköy'ün güneydoğusundaki Hamam Höyük, Kızıllar Köyü'nün kuzeybatısında yer alan Taşlı Hopur Mevkii, Andıl Köyü, Akdam Köyü'nün kuzeydoğusundaki Gostur Yerinin Arkası ve Ören Mahallesi, Henüzçakırı Köyü'nün kuzeybatısında yer alan Çokum Kuyu Mevkii ve Kırk Su Deresi Vadisi, Gaziköy Kasabası'nın Sarıbekirli Mahallesi'nin batısında yer alan ve M. Seton-Williams tarafından kayıt altına alınan, ancak günümüzde tamamen yok edilmiş olan Taşlı Höyük'te araştırmalar devam etmiştir.

Çalışılan bu alanların dışında, 2004 yazında yine M. H. Sayar'ın başkanlığındaki proje dahilinde Osmaniye İli, Toprakkale Kasabası'nda yer alan Toprakkale çevresinde, Ceyhan İlçesi Merkez-Namık Kemal Mahallesi'ndeki Höyük, ilçenin kuzeyinde yer alan ve M. Seton-Williams'ın kayıt altına aldığı Mercin (Boz Höyük), Sarımazı Kasabası'nın güneyinde yer alan ve legal bir çalışmayla ilk kez M. H. Sayar'ın tespit ettiği Muttalip Höyük'te, Çatalhöyük Köy merkezi, Adapınar (Eski Çerkez Kara Mezar) Köyü'nün kuzeybatısında yine M. Seton-

south and of the Azılı Mahmut'un Mezarlığı area to the west of Yassıçalı village; of Alapınar Höyük, identified by M. Seton-Williams, in the village of the same name; of Çukurköprü to the southwest of, and of Faydalı I and II identified inside the Faydalı village and recorded in the archaeological literature by the abovementioned scholar; of Kanlı Höyük to the east of Hacıbeyli town; of Tılan Höyük (Fig. 1) mentioned by M. Seton-Williams to the southwest of Hamam village; of Tırmıl (Tarmıl) Höyük (Fig. 2) in the Ortaköy quarter of İdem village; of Eski Köy Yeri or Tepecikören area to the northwest of Tepecikören village; of the villages of Konak-Turunçlu and Karacaören; of Sonören to the north of Bağtepe village; of Kesme Tepe to the northwest of Aydın village; of Höyük and Hanyeri to the southeast of Kuyuluk village; of Maltepesi to the southeast of Eskikabasakal village; of the Tezik area encompassing the settlements north of Güneri village; of Hamam Höyük to the southeast of Yeniköy; of the Taşlı Hopur area to the northwest of Kızıllar village; of Andıl village; of Gostur Yerinin Arkası and of the Ören quarter to the northeast of Akdam village; of the Çokum Kuyu area and of the Kırk Su Deresi Valley to the northwest of Henüzçakırı village; and at Taşlı Höyük to the west of Sarıbekirli quarter of Gaziköy town, which is completely damaged today but was recorded by M. Seton-Williams.

In addition, within the framework of the project conducted by Mustafa H. Sayar, we continued research at the following sites: around Toprakkale in the Toprakkale town of Osmaniye province; the mound in the Namık Kemal quarter of Ceyhan city centre; Mercin (Boz Höyük) recorded by M. Seton Williams in the north of the township; Muttalip Hüyük to the south of Sarımazı town identified for the first time by Mustafa H. Sayar through legal research; the village centre of Çatalhöyük; at Yarım Höyük recorded for the first time by M. Seton-Williams to the northwest of Adapınar (former Çerkez Kara Mezar) village; Molla Abdullah Mezarlığı (Cemetery), called "Molla Ahmet" by M. Seton-Williams, to the northeast of Ceyhan city centre; Dügünürdü Höyük II to the east of, and Kırıkköprü, mentioned by Seton-Williams, to the northeast of Yeniköynazımbey village; Ahmet Ekenler ranch to the northeast of, Hardal Höyük to the southwest of, and Yunus Höyük to the northwest of Körkuyu village; Bozhöyük to the west of Kuzucak village; Zincirli Höyük to the northwest of, and Köselere to the west of Mustabeyli village; İsilı Höyük to the northeast of İsalı village, also visited by M. Seton-Williams; Kör Mustafa'nın Höyüğü to the south of Zeytinbeli road in the township of Yumurtalık; Zeytinbeli Höyük to the southwest of the town with same name; Domuztepe to

Res. 2 / Fig. 2

Williams tarafından ilk kez kayıt altına alınan Yarım Höyük, Ceyhan Merkez'in kuzeydoğusundaki M. Seton-Williams'ın Molla Ahmet olarak adlandırdığı Molla Abdullah'ın Mezarlığı, Yeniköynazımbey Köyü'nün doğusunda yer alan Düğünurdu Höyük II ve kuzeydoğuda yer alan ve M. Seton-Williams'ın belirttiği Kırık Köprü, Körkuyu Köyü'nün kuzeydoğusundaki Ahmet Ekenler Çiftliği, güneybatıda Hardal Höyük ve kuzeybatıda yer alan Yunus Höyük, Kuzucak Köyü'nün batısında yer alan Bozhöyük, Mustabeyli Köyü'nün kuzeybatısında yer alan Zincirli Höyük ve batıda yer alan Kösel, İsali Köyü'nün kuzeydoğusunda yer alan ve yine M. Seton-Williams tarafından ziyaret edilmiş olan İsili Höyük, Yumurtalık İlçesi Yeniköy'de Zeytinbeli yolunun güneyinde yer alan Kör Mustafa'nın Höyüğü, Zeytinbeli Kasabası'nın güneybatısındaki Zeytinbeli Höyük, Çukurova Üniversitesi'nin de bağlı olduğu Yüreğir İlçesi'nde Seyhan Baraj Gölü altında kalan, 1955 yılında M. Akok tarafından çok kısa süreli kazılan antik Augusta (Gübe)'nin kuzeybatısında yer alan Domuztepe, Aflak Köyü'nün batısında yer alan Aflak Tepe, Seyhan Baraj Gölü'nde Karabıyık Yarımadası, Adana kent merkezinin yaklaşık 12 km. kuzeyinde yer alan ve günümüzde Seyhan Baraj Gölü içinde bir adacık şeklinde görünen ve ilk kez M. Seton-Williams'ın bahsettiği Velican Höyük, Yüreğir gibi Adana Merkez ilçelerden olan Seyhan İlçesi'nde kent merkezinin güneydoğusundaki Adana Çimento Fabrikası'nın yanında yer alan ve aynı araştırmacının kayıt altına aldığı Camili Höyük, 1998 yılından beri önemine ve üzerindeki yapılaşmaya dikkat çektiğimiz, Adana kent merkezindeki Tepebağ Höyük'te araştırmalar devam etmiştir.

2005 yılı arazi çalışmalarının, Adana İli'nin Tufanbeyli ve Ceyhan, Kayseri İli'nin Develi ve Kahramanmaraş İli'nin Afşin İlçelerinde sürdürülmesi planlanmaktadır.

the northwest of Augusta (Gübe) which was briefly excavated by M. Akok in 1955 before it was flooded under the Seyhan dam lake in the township of Yüreğir, where the Çukurova University is located; Aflak tepe to the west of Aflak village; Karabıyık promontory in Seyhan dam lake; Velican Höyük about 12 km north of Adana, now rising as an island in the dam lake, and first mentioned by M. Seton-Williams; Camili Höyük next to the Adana cement plant to the southeast of Seyhan city centre, a township of Adana metropolitan area, again recorded by the same scholar; and at Tepebağ Höyük in the centre of Adana, which we have been trying to draw attention to because of its importance and its ongoing destruction caused by construction works.

Surveys in 2005 are planned to continue in the Tufanbeyli and Ceyhan townships of Adana, at the Develi township of Kayseri, and in the Afşin township of Kahramanmaraş.